

Pierre Rousset

Jean-Luc Mélenchon, presidentkostymen, kärnvapnen och den franska vänstern

9 maj 2012

Den 27 januari 2012 besvarade Jean-Luc Mélenchon skriftligt en rad frågor från *l'Action des citoyens pour le désarmement nucléaire* (Medborgaraktionen för kärnvapenedrustning). Avslutningsvis kom han där med följande häpnadsväckande uttalande för någon som kandiderar för *Front de Gauche*: ”Jag kan inte lova att aldrig komma att använda kärnvapen mot vilket folk det vara månde”.

Har man någonsin läst eller hört något liknande från en företrädare för ”vänstern till vänster om vänstern”?

Jean-Luc Mélenchons svar på frågorna var noga avvägt. De ingår i en helhet som lovsjunger ”*kärleken till Frankrike*”, som ger en positiv bild av Frankrikes agerande internationellt och som förordar ett stärkande av landets ”*självständiga militära kapacitet*”.

Denna inriktning är helt främmande för hela spektrumet av traditioner inom ”den militanta vänstern”, av brytning med den etablerade ordningen – från revolutionär antimilitarism till pacifism. Den strider mot en lång tradition av anti-imperialism och anti-kolonialism och som fortfarande går emot vår egen imperialism. Om Jean-Luc Mélenchon i våldsamma ordalag fördömer USA-imperialismen anser han i gengäld att den franska staten inte är imperialistisk och inte utgör något hot mot något folk.

Det här är ingen obetydlig fråga! Den handlar om statens själva karaktär och står i centrum för varje försök till radikal samhällsförändring i ett land som Frankrike. Ändå har inte Jean-Luc Mélenchons uttalanden gett upphov till några mer omfattande reaktioner. Andra synpunkter har förvisso framkommit, inklusive inom *Front de Gauche*. På *Front de Gauche-Finistères* (Bretagne) website dundrar exempelvis Yves Jardin (Douarnenez): ”*Front de Gauche måste klart och tydligt ta avstånd från 'den livsfarliga heliga alliansen' bakom kärnvapenkapprustningen, från uppslutningen bakom kärnvapnen och neo-imperialistiska interventioner.*” – men den sortens ställningstaganden har bara förekommit ”i marginalen” i debatten inom vänstern till vänster om socialistpartiet.

Presidentkostymen

Inget tvingade Jean-Luc Mélenchon att i kärnvapenavskräckningens namn svinga med hotet om att använda kärnvapen ”*mot vilket folk det vara månde*”. Inget, om det inte var ett sätt att visa upp ”sin ansvarsmedvetenhet” som kandidat till landets högsta ämbete, ty han siktade verkligen på att bli vald till president och detta är ett viktigt faktum för att förstå hans ställningstaganden. Han satsade på ett bakslag för socialisterna och François Hollande och att detta denna gång skulle leda ett maktskifte som förde vänstern till vänster om socialistpartiet till makten och inte högern eller extremhögern.

Det är ganska oroväckande att se hur lätt förespråkaren av en Sjätte republik byter om till kostymen hos en president i Femte republiken. Med denna hållning följer en rad åtaganden: framför allt att inta rollen av högste arméchef och en härold för nationen.

Stat, nation, armé

Jean-Luc Mélenchons syn på stat, nation och armé tycks emellertid inte bara ha att göra med rent konjunkturella omständigheter (att skaffa sig en bra position i kapplöpningen inför presidentvalet), utan förefaller även svara mot en mer djupgående vision. Det är den fråga François Sabado lyfter fram i en artikel nyligen: *”Den reformistiska hållningen hos ledningen för Front de Gauche på det historiska och politiska planet har sällskap med Mélenchons ’republikanska’ hållning. Inte den kommunarderna stod för, där en social republik ställdes mot de borgerliga klasserna, utan de republikaner som i sitt försvar av republiken blandade samman ’nation’, ’republik’ och ’Stat’. Detta synsätt underordnar ’medborgarrevolutionen’ eller ’en revolution via valurnorna’ till respekt för de härskande klassernas statliga institutioner.”*

I sitt Brev till fransmännen utomlands beklagar Jean-Luc Mélenchon således *”nedrustningen”* av Frankrikes *”diplomatiska nätverk”*. I sitt svar till Medborgaraktionen lägger han fram grunderna till sin hållning: *”Det handlar om att åter hävda legitimiteten hos nationernas suveränitet utrikespolitiskt. Denna syn på internationella relationer, som grundas på nationalstater, gör det nödvändigt att stärka Frankrikes makt, dvs dess förmåga att få andra att vika sig. Det är resultatet inte bara av landets ekonomiska kapacitet, dess vetenskapliga och teknologiska potential utan också av dess militära kapacitet.”*

Ett stärkande av Frankrikes militära kapacitet är också en av ledtrådarna i hans bidrag till tidskriften *Revue Défense nationale*: *”Ett Frankrike i fredens tjänst kan inte göra sig av med sin förmåga att försvara sig. Mitt förslag går inte ut på att öka Frankrikes militärbudget. Men jag är heller inte ute efter att minska den. Det skulle förhindra våra möjligheter att agera. Jag kommer att fatta beslut om ett moratorium på minskningen av resurserna.”*

Det är särskilt fråga om att stärka det franska försvarets insatskapacitet: *”Insatserna i Afghanistan och i Libyen har visat vårt försvars begränsningar vad gäller organisation och resurser. Det är oacceptabelt att skicka ut dåligt utrustade soldater, att vara beroende av andra för trupptransporter eller för spaning eller att kunna tanka flygplan i luften. De olika arméernas storlek och programmen för deras utrustning ska värderas från fall till fall och anpassas efter ett nytt strategiskt tänkande. Under alla omständigheter är upprättande av en gemensam brigad för de olika försvarsgrenarna ett rimligt mål. Det förutsätter en ökad kapacitet vad gäller underrättelseverksamhet och understöd. Men också beslut om att förse sig med nödvändiga resurser för insatser såväl i luften som till havs.”*

Det handlar också om att stärka sambandet mellan *”nationen”*, *”det republikanska fosterlandet”* och *”dess”* försvar: *”Jag vill påminna om att värnplikten inte avskaffats för gott utan bara tills vidare. Banden mellan det republikanska fosterlandet och dess försvar får således aldrig ifrågasättas! Jag kommer också att ta initiativ till en granskning av civilförsvaret både vad gäller medborgarnas engagemang och dess operationella kapacitet. Det utgör förbindelsen mellan armén och nationen. Det är också en reservoar av kompetens och kunskap. Det är orsaken till att jag lovar att utveckla det.”*

Kärnvapenarsenalen

Det är för att trygga Frankrikes maktställning som Jean-Luc Mélenchon motsätter sig varje tanke på ensidig nedrustning, ty *”i nuvarande läge är kärnvapenavskräckningen det bärande inslaget i vår strategi för att kunna skydda oss”*. Om han vill avskaffa

”den flygburna delen” är det bara på grund av att han bedömer den som ”föråldrad idag”.

Mélenchon förespråkar förvisso en multilateral nedrustning, men detta har varken något originellt eller radikalt över sig. Talet om en värld som gjort sig av med kärnvapnen har varit ett av de centrala inslagen i Barack Obamas försök att profilera sig efter sitt makttillträde. Alla statschefer i de imperialistiska länderna hävdar att de förbereder sig på krig för att kunna försvara freden bättre. Alla svär på att deras politik är ”enbart defensiv”.

Frankrike är ett av få länder som inlett en ”modernisering” av kärnvapenarsenalen; man deltar aktivt i kapprustningen. Genom att tala om ”taktiska” eller ”rena” kärnvapen försöker kärnvapenmakterna göra användningen av dem politiskt acceptabel. De kom verkligen till användning 1945 och de kommer att göra det igen förr eller senare om inte folkliga rörelser driver igenom förstörelsen av dem.

Doktrinen om kärnvapenavskräckning har alltid varit det fikonlöv maktpolitiken dolts bakom. Den ger en bedräglig bild av balans eller nedfrysning men genom att rättfärdiga att några har rätt att inneha kärnvapen rättfärdigas också att andra skaffar sig dem. ”Avskräckningen” har bidragit till spridning på samma sätt som den gett näring åt en oupphörlig kapprustning. Den är på intet vis någon vänsterdoktrin eller progressiv sådan ...

Utträde ur Nato

Samma gäller Jean-Luc Mélenchons syn på att Frankrike måste lämna Natos integrerade militära kommando. ”Det grundläggande i denna hållning är ett utträde ur Nato och en vägran att underställa sig all europeisk försvarspolitik som går ut på vara en underleverantör till USA, att låta någon annan kontrollera våra beslut, våra handlingsramar eller begränsa vår egen suveränitet.”

Om man undantar den centrala roll han tillmäter FN är hans argumentation mycket gaullistisk. ”Nato är inte längre något annat än USA:s väpnade redskap. Dess omvandling till en global allians måste klart stoppas.” ”Hur önskvärd den än kan vara är upprättandet av ett europeiskt försvar självständigt från Nato idag en chimär. Det skulle vara oansvarigt att för detta offra vår egen självständiga förmåga att försvara oss.”

Antiglobaliseringen som diplomatiskt vapen?

”Den försvarspolitik jag förordar”, skriver Jean-Luc Mélenchon i sitt inlägg i tidskriften *Révue Défense nationale*, ”handlar om antiglobalisering: den stöder framväxten av en multipolär värld, fri från all hegemoni. Frankrike måste ställa sig i spetsen för en ny internationell allians. Jag kommer därför att förorda gemensamma aktioner med utvecklingsländerna. Förutsättningen för en sådan politik är att vi återerövrar vår suveränitet på det militära området.”

I detta sammanhang vill vi påminna om ett redan citerat stycke ur hans svar till Medborgaraktionen: ”Det gäller att återta staternas suveränitet vad gäller utrikespolitiken. Detta sätt att se på internationella relationer grundade på nationalstaterna innebär att Frankrikes styrka måste förstärkas ...”

Antiglobaliseringsrörelsen har sett en ny rörelse växa fram utifrån de sociala rörelserna och som just vägrat att identifiera sig med den logik som representeras av ”deras” respektive nationalstater. Mélenchon däremot – och där är han inte ensam –

framställer antiglobaliseringsrörelsen som en ram för diplomatiskt ”multipolärt” samarbete mellan olika stater och där Frankrike skulle inta ”sin” plats. Den stora förloraren på detta skulle givetvis vara internationalismen. Är då antiglobaliseringsrörelsen då inget annat än summan av olika nationalismen och nationalstater?

Den franska vänstern

Givetvis handlar Front de Gauches valkampanj framför allt om samhälleliga frågor. Jag är på intet vis ute efter någon total bedömning av de politiska följderna av framgångarna för Mélenchons kandidatur.

Men hans hänvisningar under valkampanjen till ”Frankrike”, ”Mitt land”, ”Min nation”, dess ”storhet” och dess ”framträdande roll” internationellt har upprepats tusentals gånger och tills man tröttnat. Men Jean-Luc Mélenchon är inte den ende som ägnat sig åt lovsånger till nationen. Man kan fråga sig om detta är det mest effektiva sättet att bekämpa Front National, som idag vänder sig till ”alla patrioter till höger och till vänster”. Värre är att det inom vänstern – inklusive vänstern till vänster om socialistpartiet – gör nationalismen till något vardagligt. Och det är något ytterst farligt.

Man kan inte bara förlita sig på ”dynamiken” kring ”en revolution via valurnorna” eller att sociala protester skulle kunna utplåna den nationalism som lovsångerna till nationen ger näring åt. Vi kommer inte att komma undan den politiska strid försvaret av internationalismen handlar om.

Översättning: *B-E Rosin*